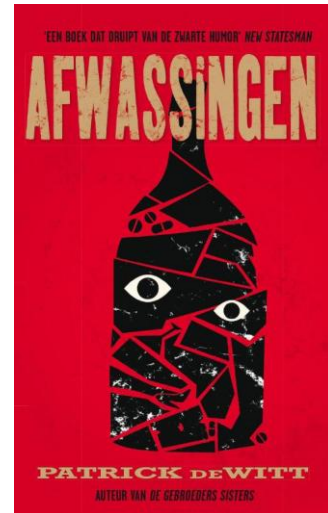

Patrick deWitt, Afwassingen

Aantekeningen voor een roman

Vertaald door Saskia van der Lingen en Caroline Meijer

Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar, 2012. 222 blz.

VERTEL OVER DE STAMGASTEN. Als lelijke vogels zitten ze in elkaar gedoken op een rijtje, hun ogen nat van alcohol. Ze fluisteren in hun glazen en lijken zich ergens over te verkneukelen – waarover, dat zul je nooit te weten komen. Sommigen hebben banen, kinderen, echtgenoten, auto's en hypotheek, anderen wonen bij hun ouders of in passantenmotels en zitten in de bijstand, de merkwaardige sociale mix die je tegenkomt in de delen van Hollywood die niet beheerst worden door filmlampen en het scheppen van illusies. Soms staan er limousines langs de stoepwand voor de ingang; andere avonden wordt het straatbeeld bepaald door politieauto's en ambulances en geweld. Het interieur van de bar doet denken aan een gezonken luxe oceaanstomer uit het begin van de vorige eeuw, met mahonie en messing en donker uitgeslagen bordeauxrood leer bedekt onder een laag stof en as. Geen mens die nog weet hoe vaak de bar van eigenaar is veranderd.

De stamgasten hebben een warme omgang met elkaar maar komen en gaan meestal alleen en zijn voor zover je weet nooit bij elkaar thuis geweest. Dit maakt je eenzaam en herinnert je eraan dat het in deze wereld vol kille, vreemde harten ieder voor zich is – als je andere kinderen dat vroeger hoorde zeggen ging je meteen op de grond liggen en dacht: maak me maar dood.

Je hebt niet veel op met de Noord-Amerikaanse definitie van het begrip maar deze mensen kun je vermoedelijk wel alcoholist noemen. Ze mogen je, of zijn in elk geval aan je gewend, en als je langsloopt steken ze hun hand uit om je aan te raken, alsof je een gelukspoppetje bent. Ooit vond je dit weerzinwekkend en schoof je met je rug tegen de muur langs de bar om het web van vlezige rode handen te ontwijken, maar inmiddels heb je je ermee verzoend en ben je met de aandacht vertrouwd, vind je het zelfs wel prettig. Het voelt nu eerder als waardering dan als inbreuk, als een blijk van erkenning van je moeilijke taak, en je knikt en glimlacht wanneer de handen om je middel grijpen of over je rug strijken of een por in je buik geven.

Vanaf je post bij de ingang van het zijzaaltje kijk je hoe ze zich in de spiegel achter de bar bekijken. Ze strijken door hun haar en over hun kleren en zijn tevreden over hun spiegelbeeld – wat zien ze toch in hun drabbige silhouetten? Je vraagt je nieuwsgierig af hoe hun levens waren voordat ze hier neerstreken. Hoe vreemd het ook mag lijken, ze moeten

ooit stamgasten zijn geweest in een andere bar in Hollywood, maar verkast zijn of verzocht zijn te verkassen en toen een nieuw toevluchtsoord hebben gezocht, blij met het eerste het beste gratis biertje of vriendelijke woord, de flauwe mop van een of andere barman, onherkenbaar verminkt door eindeloze herhaling. En toen nog eens herhaald door de stamgasten.

Je bent ook nieuwsgierig naar hun huidige levens maar ernaar informeren is zinloos – de stamgasten zijn stuk voor stuk gigantische leugenaars. Maar je wil weten wat het met ze is wat hun behoefte voedt om avond aan avond niet alleen hetzelfde pand te betreden maar ook dezelfde barkruk te betrekken en op die kruk aan hetzelfde drankje te nippen. En als een barman vergeet wat het vaste drankje van een stamgast ook alweer was, voelt de stamgast zich miskend en vullen zijn ogen zich met pijn en verlatenheid. Waarom? Het zit je dwars dat de waarheid nooit spontaan aan het licht zal komen en je blijft gespitst op aanwijzingen.

[...]

JE BENT ZO IEMAND die graag denkt dat hij, mocht hij ooit door een haai worden aangevallen, in het vervolg rustig in de oceaan kan zwemmen omdat het statistisch uitgesloten is dat het nog eens gebeurt. Iets dergelijks voel je ook met betrekking tot de spookvrouw: je hebt je quotum doodsschrik bereikt en ze zal je niet meer lastigvallen. Je ziet haar niet meer in de spiegels en hoort de flessen niet meer rinkelen en je houdt je voor dat die drukstoot maar verbeelding was, een van je bardromen. En toch denk je nog steeds aan haar en knoop je van tijd tot tijd een gesprek met haar of je voorstelling van haar aan en stelt vragen als: ‘Hoe denk je dat het vanavond met me zal gaan?’ en ‘Wat zeggen de bazen over mij als ik er niet bij ben?’ maar ook: ‘Heb je het koud?’ en ‘Draag je het gewicht van de wereld persoonlijk op je schouders?’ en, één keer: ‘Zie je hoe anders jonge vrouwen zich tegenwoordig kleden?’ Er huist een stem in je hoofd die deze en andere vragen beantwoordt. Het is een wijze, ongeslachtelijke stem en je cultiveert de klank ervan en bent er trots op dat je zo’n bijzonder wezen hebt geschapen, maar soms beangstigt de stem je, want die schijnt dingen te weten die jij niet weet. Je wordt bijvoorbeeld vaak geprikt en gestoken door scherven van glazen en flessen en je handen zitten onder de kleine sneetjes. Je verzint een spelletje waarbij je je handen door het hete water haalt en met ogen dicht de wondjes probeert aan te wijzen en te tellen, maar door de pijn vervaagt het onderscheid en als je je ogen opendoet om te zien of je het goed had heb je altijd een of twee sneetjes gemist of een of twee sneetjes extra gemaakt, en dan lach je om je eigen stomme gedoe.

Op een avond, na sluitingstijd, als je alleen bent en je handen door het hete water haalt, vraagt de stem of je nu nóg niet klaar bent met je afwassing. Je kent het woord niet en noteert het om het de volgende dag op te zoeken. Op bladzij 16 van het vreemde-woordenboek lees je: ‘ceremoniële reiniging van het lichaam of een deel ervan (religieuze handeling)’. Je weet zeker dat je het woord nooit eerder hebt gehoord, want je bent niet godsdienstig opgevoed en hebt nooit een kerk of tempel vanbinnen gezien, en je zet het woordenboek terug op de plank en zweert dat je nooit meer dat spelletje van je wonden tellen zult doen.